

A szerző lényegesnek tartja a nyelvtan és az olvasmánytanítás elkülönítését, de a valóságban mégis csak egyoldalúan az irodalmi olvasmányokból merített példamondatokra támaszkodik. Akkor járna helyes úton, ha indagozás nélkül levonta volna ennek az alapvető elvnek tanulságait. A példamondatok akkor szolgálják legjobban a célt, ha az osztály közösen gyűjtőket lehetőleg *egy* tárgykörből. Ha nem így történik, akkor az elemző eljárásnál sokszor értékesebb mondatépítő eljárást nem alkalmazhatjuk és nem támogatjuk a fogalmazást.

Az ú. n. hibajegyzékkel kapcsolatban rá kell mutatnunk egy, a polgári iskolában sok helyen dívó tévedésre: »A hibákat és azok javítását a tanulók beírják a munkafüzetükbe, amivel a leírt szavak helyesírását gyakorolják.« Nem szorul bizonyításra, hogy hibát senkivel sem szabad elkövetetni, tehát senkit sem szabad arra bírni, hogy készakarva helyesírási hibát ejtsen, csak a helyes javítást szabad leírni. A *Weimer* által megállapított *öshiba* — *utóhiba* — *szokáshiba* ismeretének birtokában tudjuk, hogy az egykor elkövetett hibás teljesítménynek nyoma maradhat a lélekben (*öshiba*), ez újabb hibázásra készítet (utóhiba), és megszokássá válhat (*szokáshiba*). —

A magyar-tanárok sok komoly indítékot és értékes szempontot meríthetnek Makkos Lajos kartársunk könyvéből. Szántó Lőrinc.

Csete Balázs: *Az iskolám az én váram.* (Tanulmányok, jegyzetek. 169 oldal. Megjelent a szerző kiadásában Budapesten, 1940.)

A szerző könyvét iskolájának (csepeli áll. s. községi polgári iskola) ajánlja annak huszonötödik „születésnapjára“.

A könyv két fő részre tagolódik tartalmilag. Az első gondolatsorokban gazdag tanulmányokat nyújt, a második iskolája életéből vett képek útján mutatja meg az olvasónak írója meleg szívét.

Mint rajztanár és művészember elsősorban ebből a szemszögből keresi a szépet az életben és azokat az értékeket, amelyek az utódoknak való átadásra érdemesek. Ezen túl megmutatja az utat is, ahogyan ez az átadás történik a lelkes tanár munkájával.

A könyv első része, ha tartalmilag különálló eszmesorozatokból áll is, bizonyos összefüggést és sorrendet mutat. Az „Utam“ öncélkitűzés. Tanulmányainak további sorrendje a magyar népi művészet szépségei, az iparművészet helyes iránya, a népművészet szerepe iskolája kézimunkaoktatásában, iskolája múzeuma, majd Csepelsziget múzeuma, Csepel községnek rajza, a magyar iskolák szépítése, a műalkotások ismertetésének módja és még több eszmefuttatás után „A gyermek a művészetben“, vagyis milyen környezetbe állították kiváló festők a gyermeket.

Szerző könyvének nagyobb részét (128 oldal) ezek a tanulmányok teszik. A kisebb terjedelmű, de értékben semmivel sem hátrábbálló második rész jellegét néhány cím minden szónál jobban érzékelteti: „Iskola, életiskola“; „Tanévnyitás“; „Szeptemberi szemle“; „Ninesen édesapa“; „Sapkacímernünk“; „Békekötés“; „Álmos gyermek“; „Üres lett egy pad“; „Nyelvben él a nemzet“. Nem soroltuk fel az összeset, csak néhány cím útján izelítőt kívántunk nyújtani.

A sorokból a művészetért, főleg a népművészetért és legfőképpen a magyar népi művészetért rajongó lelkes tanárt ismerünk meg, aki éppen művészi érzékenységénél fogva megértő és bölcs vezetője a reá bízott legszebb kincseknek, a magyar gyermeknek.

A könyvet számos rajz és fénykép díszíti, külső kiállítása is nemes izlést mutat.

Stílusa és nyelvezete érdekkeltő, bár némelyik tanulmánya erős lelki izgalomra enged következtetni. A nevelő használatában egyik kiváló, de nem magyar anyanyelvű írónkat követi, ami a következő példákban látható: „beleépíteni a fejlődésembe“; „A kiéheztetettnek a falánkságával“; „otthonna tegyem a gyermekeink számára“, stb.

A könyvet olvasni nemcsak a rajz- és kézimunkát, hanem bármely tárgyat tanító tanárra nézve rendkívül hasznos. Melegen ajánljuk kartársaink figyelmébe.

Matzkó Gyula.

Tóth Béla Zoltán: A félelem jelenségeinek lélektana és pedagógiája. 92 oldal. Megjelent mint doktori értekezés a Szegedi Ferenc József Tudományegyetem Pedagógiai Lélektani Intézete Közleményeinek 34. számaként, 1939-ben.

Szerző szorgalmas munkával 54 könyvből és cikkből szedte össze értekezésének anyagát és fűzte használható egységekbe.

A lélektani részben ismerteti e körre vonatkozó jelenlegi felfogásokat, a pedagógiai részben pedig neveléstani kérdéseket vizsgál.

Elsősorban megállapítja az érzelem helyét a lelki jelenségek között, az érzelmi élet alapjait, a félelem ösztönös voltát. Ezek után a félelem és a szorongás közötti különbséget tisztázza és vizsgálja ezek ezek óvó, veszély távított szerepét az ember életében. A rémület, ijedtség, meglepetés, rettegés, iszony, undor, gond, aggodalom, kétségbeesés és pánik mind félelmi jelenség. Arra a kérdésre, hogy vajon a félelem szerzett vagy örökölhető-e, az a nézet, hogy alapját öröklött tendenciák alkotják. A túlnyomó elem szerint beszélhetünk öröklött és szerzett félelmi érzetekről. A félelmi állapotokat gyakran testi elváltozások is kísérik.

A második részben először a félelem szerepéről a neveléslélektanban szól a szerző. Kimondja, hogy a házudozás, dac, lopás, emberkerülés, elzárkózás háttérben a félelem dolgozik. Ezt talán ilyen kategórikusan mégsem lehet kimondani, mert bizony van gyermekkori opás, amely mögött a félelem legkisebb nyomát sem lehet felfedezni. Pl. mikor azért lop, hogy moziba mehessen, vagy süteményt vegyen. Csoportosítása szerint az öröklött ösztönös félelem okai: szokatlan megjelenése valamely ismert tárgynak, fel nem ismert tárgy gyors közeledése, túlerős inger, egymáshoz nem illő elemek együttes megjelenése, egy tárgy ismeretlen tulajdonsága, idegen személyek, egyedüllét. A tapasztalatból eredő félelem indokai lehetnek: valamely állat és veszélyes tulajdonságának összekapcsolása, a képzeletvilág élénksége és túlfokozott volta, a szokatlan vagy ritkán felmerülő személyek és tárgyak. Mindezek a gyermek álmaiban is felléphetnek. Majd foglalkozik a család és otthon szerepével a gyermek félelmi állapotának kifejlődésében és a környezetnek e szempontból helyes viselkedésével, az iskola hatásaival. Itt meg-